

KONU ANLATIMI

GERÇEK (TEMEL) ANLAM

Bir sözcüğün zihinde uyandırdığı ilk anlama **gerçek anlam** adı verilir.

Kelimelerin sözlükteki ilk anlamıdır.

Bu yüzden **sözlük anlamı** da denir.

ÖRNEK:

Ocaktaki odunlar çıtır çıtır **yanıyor**.
(yanmak: bir nesnenin alev alarak yanması)

Gemi bir süre sonra **battı**.
(Batmak: Bir sıvının üstünde iken içine gömülmek.)

Kurban için aldığımız bıçak çok **keskindi**.
(Keskin: çok kesici, iyi kesen)

MECAZ ANLAM

Bir ilgi veya benzetme sonucu sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara **mecaz anlam** denir.

Mecaz anlamda kullanılan sözcükler genellikle soyut anlam kazanır.

ÖRNEKLER:

Otobüsü kaçırınca biletlerimiz **yandı**.
(yanmak: geçersiz olmak)

Bu olaydan sonra şirket **battı**.
(batmak: iflas etmek)

Dışarıda **keskin** bir rüzgar vardı.
(keskin: etkili, sert)

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki alanlara altı çizili kelimelerin mecaz mı veya gerçek mi olduğunu yazınız.

Yaptıklarını duyunca onu defterden sildim.

Ağır konuşması insanın sıkılmasına sebep oluyor.

Radyodaki türküyü geçmişine daldı.

Çocuklar masadaki yemekleri süpürmüşler.

Yüzünde tatlı bir gülümseme vardı.

Bu konuda derin bilgisi olan bir bilim adamıydı.

İşler aksayınca iyice köpürüyor.

Yeni aldığım kazağın rengi ilk yıkamada açtı.

Başarı kurdelesini yakasına takıldı.

Bütün işlerini bize yıktı.

Annemin aldığı çilekler çok tatlıydı.

Sabah evinin önünü süpürüp temizledi.

Vince bağlı olan tel kopunca kaza kaçınılmaz oldu.

Bir haftadır arkadaşlarıyla takılıyor.

Taşıdığı ağır yükler yüzünden çok yorulmuştu.

Kardeşinin yaptığı logo kuleyi bir anda yıktı.

Öğretmen gelmeden tahtayı sildik.

Kahve ısındıkça köpürüp taşıtı.

Sıcaklar atınca suya daldı.

Yaşadığı olaydan sonra arkadaşlarından koptu.

Nehrin burası çok daha derindir.

Kapı çalınca kalkıp kapıyı açtı.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde yer alan mecaz anlamalı kelimeleri altlarındaki boşluğa yazınız.

Ona hemen ince bir cevap vermişti.

[.....]

Hayatı boş işler peşinde tükenmişti.

[.....]

Bir süredir karşısındakinin sözlerini tartıyordu.

[.....]

Bayat esprileriyle herkesin canını sıkıyordu.

[.....]

Aydınlık düşünceleriyle geleceğimize yön veriyor.

[.....]

Kapalı alanda beklemekten iyice daralmıştı.

[.....]

Onun yumuşak bir kalbi vardı.

[.....]

Geç kalınca bileti de yanmış oldu.

[.....]

Aşağıdaki kelimeyi mecaz ve gerçek anlama gelecek şekilde cümle içerisinde kullanınız.

KOPMAK

Gerçek:

.....

Mecaz:

.....

ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

1. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Çalışacağı kitapları masaya serdi.
- B) Aldığı kötü haber yaşlı adamı yıktı.
- C) Bu şehirden, küçük yaşta kopmuştu.
- D) Söylediğin sözler gururumu yaraladı.

- 1. Denizde çocuğun kulağına su kaçmış.
- 2. Eski gömleğin rengi kaçmış.
- 3. Camı kıran çocuk okuldan kaçmış.
- 4. Dün cezaevinden bazı kişiler kaçmış.

2. “Kaçmak” sözcüğü, yukarıdaki cümlelerden hangisinde mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.

- 1. Hakem sert bir yönetim gösterdi.
- 2. Sert bakışlarıyla bizi rahatsız etti.
- 3. Bel ağrısı olanlar sert yerde yatmalı.
- 4. Konuklara sert davranırsan çevrende kimse kalmaz.

3. “Sert” sözcüğü, yukarıdaki cümlelerden hangisinde gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Çocuklar bahçedeki çiçekleri koparmış.
- B) Bu davranışı arkadaşlarını kırmış.
- C) Adam eski eşyalarını yakmış.
- D) Kardeşim gömleğini yırtmış.